

4. Torranse E.P. Guiding creative talent / E.P. Torranse. – Englewood Cloffs. – N. Y. : Prentice-Hall, 1962. – 98 p.

5. Чернявський В.А. Удосконалення системи підготовки офіцерських кадрів для Прикордонних військ України : дис.... канд. пед. наук : 20.02.02 / В.А. Чернявський. – Хмельницький, 1998. – 231 с.

ДОЛГОВА Т.Б.

ПРОЕКТНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОДНА З ФОРМ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Метод проектів зорієнтований на вирішення конкретної проблеми з використанням різноманітних засобів навчання, знань та вмінь з різних сфер науки, техніки, технології тощо. Насамперед, метод пов'язаний із самостійною діяльністю студентів (парною, груповою, рідше – індивідуальною) та органічно поєднується з груповим підходом до навчання. Таким чином, *мета статті* – висвітлити основні принципи роботи над проектом та особливості залучення до участі в них студентів немовних ВНЗ у світлі інноваційних підходів до навчання іноземної мови.

Метод проектів не є принципово новим у світовій педагогіці. Він виник ще на початку ХХ ст. в США. Його називали також методом проблем і пов'язували з ідеями гуманістичного напрямку у філософії та освіті, що були розроблені американським філософом і педагогом Дж. Дьюї та його учнем В. Кілпатриком. Майже одночасно з розробками американських педагогів виникли ідеї проектного навчання в Росії, де під керівництвом російського педагога С.Ф. Шацького в 1905 р. була організована невелика група співробітників, які намагалися активно використовувати проектні методи в практиці викладання. Пізніше, вже за радянської влади, ці підходи почали досить широко, хоча й хаотично, застосовувати до системи шкільної освіти, але ці спроби були припинені в 1931 р., коли метод проектів було засуджено постановою ЦК ВКП(б), і з тих пір донедавна не спостерігалось більш-менш серйозних спроб реабілітувати цей метод в Україні чи Росії [5; 6].

Під час навчання іноземної мови метод проектів почали особливо активно використовувати наприкінці 1980-х рр. Починаючи із цього часу, провідні видавництва США та Європи друкують методичні посібники з використання проектів у викладанні іноземних мов. У вітчизняній практиці елементи проектної технології навчання іноземних мов почали використовуватися з кінця 1990-х рр., і зараз проектний метод набуває популярності серед викладачів.

Звичайно, з часом ідея проектного методу, що народилася з ідеї вільного виховання, зазнала певної еволюції. На сучасному етапі це повноцінний інтегрований компонент цілком структурованої системи освіти. Але сутність цього підходу залишається майже незмінною: стимулювати студентів до вирішення конкретних проблем, що зумовлено накопиченням певної суми знань та набуттям уміння використовувати здобуті знання практично, а це неможливо без активного застосування рефлексивного (за Дж. Дьюї) або критичного мислення [5]. Метод проектів – педагогічна технологія, що зорієнтована не стільки на накопичення фактичних знань, скільки на їх застосування та набуття нових. Проектний метод навчання належить до класу дослідницьких методів, які ставлять перед студентами пошукові завдання, в ході яких виконавці проекту “встановлюють зв'язки предметів і явищ дійсності, доходять певних висновків, пізнають закономірності тощо” [2, с. 100]. Активне включення студентів у процес розробки

проектів надає їм можливість щодо ознайомлення з різноманітними видами людської діяльності. Виконання студентами окремого проекту – засіб активізації пізнавальної діяльності, розвитку креативного мислення та формування особистісних якостей.

Мета проектного навчання полягає в тому, щоб створити умови, за яких студенти самостійно та добровільно набувають нових знань із різних інформативних джерел, навчаються використанню цих знань для вирішення пізнавальних і практичних завдань; набувають комунікативних навичок; розвивають дослідницькі вміння, у тому числі формулювання завдання, пошук інформації, проведення дослідження, аналіз, висунення гіпотез, узагальнення результатів; розвивають системне мислення тощо.

Основними суб'єктами проекту є студенти, які самостійно опановують теоретичний матеріал, добирають приклади, ілюстрації, готують доповідь для презентації свого проекту тощо. Роль викладача є, на перший погляд, другорядною, що дає студентам змогу відчути себе відносно самостійними й, певною мірою, необмеженими під час роботи над завданням. Проте викладач є керівником, куратором та суддею будь-якого проекту, саме він є консультантом, який відповідає на запитання, що виникають у виконавців проекту під час їх роботи, допомагає добирати довідкову літературу, спрямовує роботу в необхідне русло.

Робота за методом проектів має на меті не лише наявність та усвідомлення проблеми, але й процес її розкриття, вирішення, що вміщує в себе чітке планування дії, наявність гіпотези стосовно вирішення цієї проблеми, чіткий розподіл обов'язків у межах групи проектантів, тобто завдань для кожного учасника за умови безпосередньої взаємодії. Метод проектів використовується в тому випадку, коли в навчальному процесі виникає якесь дослідницьке, творче завдання, для вирішення (реалізації) якого необхідні інтегровані знання з різних сфер, а також використання дослідницьких методик (наприклад, дослідження демографічної проблеми в різних регіонах світу; визначення способів, прийомів подолання мовленнєвого бар'єра в процесі міжнародної комунікативної взаємодії; вирішення проблеми розміщення різних галузей промисловості в тих чи інших регіонах певних країн тощо).

Процес підготовки та реалізації будь-якого проекту (у тому числі під час вивчення іноземних мов) можна поділити на декілька етапів, зміст яких можна подати так:

Хід роботи над проектом

Етапи роботи над проектом	Зміст роботи
1. Підготовка	Визначення теми, мети і завдання проекту, складу робочої групи
2. Планування роботи	Аналіз проблеми, визначення джерел інформації, способу її обробки й форми подання (таблиці, схеми, наукові реферати), розподіл обов'язків у межах робочої групи, вибір опонентів (якщо заплановано)
3. Власне дослідження	Збирання й обробка (аналіз) інформації, обговорення суперечностей у межах групи, вибір оптимального способу вирішення питання, консультації викладача-керівника
4. Підготовка проекту до захисту	Остаточне оформлення даних, подання висновків, підготовка презентації проекту
5. Презентація (захист) проекту	Звітування перед аудиторією про хід виконання проектної роботи, проведення презентації
6. Оцінка результатів (рефлексія, експертиза, висновки)	Аналіз результатів проекту, обговорення позитивних та негативних аспектів результатів дослідження

Додамо, що при виконанні пошукового проекту важливо уникнути його перетворення на реферат. Звичайно, реферативна частина, як правило, присутня в будь-якому дослідженні, проте недостатньо вивчити певні праці та грамотно викласти їх зміст. Проектанти мають виробити та подати власну точку зору на джерела інформації, визначити мету, доречність і методику дослідження.

Проектні технології можна використовувати, як відомо, для опрацювання багатьох тем, що опановуються під час вивчення дисциплін різноманітного профілю. Так, проекти, що використовуються під час навчання іноземної мови, характеризуються як спільними для проектів будь-яких видів рисами, так і особливими параметрами, найголовнішими серед яких є такі:

- використання іноземної мови в ситуаціях, максимально наближених до умов спілкування в реальному житті;
- акцент на самостійній праці студентів щодо відбору та редагування мовного матеріалу (це стимулюватиме їх до шліфування власних мовних та мовленнєвих навичок, усунення недоліків шляхом мікродослідницької лінгводіяльності);
- опрацювання такої теми, використання таких видів завдань відповідно до теми та мети обраного проекту, які викликають у проектанта особливу зацікавленість, пов'язані з їх безпосередньою спеціальністю та автоматично спонукають студентів до вдосконалення процесу проведення та презентації власного дослідження.

Таким чином, мова має бути тим фоном, на якому дослідження відповідати безпосередньому колу інтересів студентів немовних навчальних закладів, і при цьому буде досягнута мета розвитку мовленнєвої компетенції учасників проекту не тільки без відриву від обраної спеціальності, а навпаки, в тих межах та з урахуванням таких орієнтирів, що продиктовані власне цією спеціальністю.

Розглядаючи варіант інтеграції проектів до процесу навчання іноземної мови, можна виділити три основних підходи. Так, проект може: 1) використовуватися як одна з форм позааудиторної роботи; 2) бути альтернативним способом організації навчального курсу чи його окремої частини; 3) інтегруватися в традиційну систему навчання мови.

Враховуючи певні показники або аспекти проведеної роботи, проект може бути оцінений, за такими параметрами:

- актуальність обраної для проекту теми, практична спрямованість проекту, відповідність ілюстративного матеріалу розглянутому теоретичному базису;
- обсяг і повнота розробок, самостійність групи, завершеність проекту;
- рівень творчості, оригінальність розкриття теми, рішень;
- аргументованість висновків, підходів;
- якість оформлення, структура тексту, якість ілюстрацій, таблиць тощо;
- загальна якість презентації проекту, у тому числі: культура мови, манери доповідачів; використання наочності, відчуття часу; готовність до дискусії, вміння швидко приймати рішення та знаходити відповіді на запитання, вміння імпровізувати; аргументованість, переконливість.

Висновки. Проектне навчання, на нашу думку, є плідним засобом підвищення активності студентів у процесі навчання мов, оскільки воно змушує їх відійти від шаблонного трактування навчальних завдань та наблизитися до наукової практики вивчення певної теми та окремих її складових. Сутність проектного навчання як одного із засобів узагальнення, систематизації та поглиблення знань за запропонованою темою спонукає проектанта до неординарного підходу до матеріалу, який

вони використовують у своїй праці. Робота над проектом змушує приймати нестандартні рішення, пов'язувати лінгвістичну практику з реаліями інших дисциплін та різноманітних культурних явищ.

Література

1. Голобородько В.В. Наукова робота учнів / В.В. Голобородько. – Х. : Основа, 2005. – 208 с.
2. Кочан І.М. Словник-довідник із методики викладання української мови / І.М. Кочан, Н.М. Захлюпана. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 306 с.
3. Микитюк О.М. Наукові дослідження школярів / О.М. Микитюк, В.О. Соловійов, С.О. Васильєва. – Х. : Основа, 2003. – 80 с.
4. Сучасні проблеми дидактики : збірник наукових праць / за ред. В.І. Лозової. – Х., 2003. – 256 с.
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://distant.ioso.ru/project/>.
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.seun.ru/bulluten/6/frames.html>.

ДРАМАРЕЦЬКА Л.Б.

ОСНОВНІ ФОРМИ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ В ГАЛУЗІ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Про наявність особливого особистісного досвіду в структурі змісту освіти йдеться в багатьох дидактичних концепціях. І.Я. Лернер і М.Н. Скаткін говорять про досвід емоційно-ціннісного ставлення до світу; В.С. Ледньов – про досвід ціннісно-орієнтаційної діяльності тощо.

Особистий досвід спочатку ніякої іншої форми, крім діяльній, не має. Особиста сторона будь-якої діяльності – це її суб'єктне начало, дослідження ситуації з метою виявлення її значення [1].

Активізація функцій особистості забезпечується таким змістом, який може порушити цілісність світосприймання особистості, ієрархію значень, статус. Проходить зіставлення колишніх і нових значень, їх критична ревізія. Стимулом до такої діяльності може бути частіше за все спілкування суб'єктів, причому взаєморезультативних, взаємозначущих один для одного.

Актуальність статті визначається тим, що різноманітні форми особистісно орієнтованого навчання недостатньо досліджені у вітчизняній науковій літературі, тому нові факти необхідні для продовження досліджень.

Мета статті – розкрити основні форми особистісно орієнтованого навчання в рамках викладання гуманітарних дисциплін у спеціалізованих ВНЗ.

Дослідженням цих проблем займається багато російських та вітчизняних педагогів: В.А. Алексєєв, П.Я. Гальперін, Е.Л. Григоренко, В.В. Давидов, В.І. Данильчук, А.В. Зеленцова, В.З. Ільїн, Т.В. Корнілова, О.Г. Кузнецова, В.С. Ледньов, І.Я. Лернер та ін.

Проблемам методології пошуку особистісно орієнтованих освітніх технологій і розробки конкретних технік створення розвивальних освітніх і виховних ситуацій присвячено багато досліджень, виконаних у науково-педагогічних лабораторіях вищих навчальних закладів.

На думку педагогів, навчальне завдання розв'язується на особистісному рівні, коли воно переживається як життєва проблема, що, у свою чергу, мобілізує і, відповідно, розвиває потужні структури інтелекту. Однак і зміст освіти, і форма функціонування в реальному навчальному процесі в тому вигляді, як вони існують сьогодні,